

РАДКЕВИЧ Олександр

д-р пед. наук, старший дослідник, головний науковий співробітник відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти, Інститут педагогіки НАПН України, Київ, Україна

ПРИНЦИП СПІЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС ОНЛАЙН НАВЧАННЯ: ВІД УЧНЯ – ДО УЧНЯ

Анотація: Окреслено розвиток ефективних методів оцінювання знань учнів під час онлайн навчання. Розкрито принцип спільного оцінювання, що дає змогу підвищити якість знань та мотивацію до вивчення предметів. Отримані результати свідчать про ефективність використання даного принципу.

Ключові слова: принцип; спільне оцінювання; навчальні завдання; онлайн навчання.

THE PRINCIPLE OF COLLABORATIVE ASSESSMENT OF LEARNING TASKS DURING ONLINE LEARNING: FROM STUDENT TO STUDENT

Abstract. The development of effective methods for assessing learners' knowledge in online learning is outlined. The principle of collaborative assessment, which allows for the improvement of the quality of knowledge and motivation to study the subject, is revealed. The results obtained indicate the effectiveness of using this principle.

Key words: principle; joint assessment; learning tasks; online learning.

Принцип спільного оцінювання навчальних завдань під час онлайн навчання є дуже актуальним, особливо з урахуванням зростаючої його популярності у зв'язку з пандемією COVID-19 та військовими діями. Цей принцип дає можливість створювати більш сприятливе навчальне середовище для підвищення ефективності учнів, сприяє розвитку самооцінювання та відповідальності учнів за результати власного навчання, а також дає змогу забезпечити більш якісне оцінювання знань, мін'я і навичок.

Значні напрацювання з проблематики оцінювання результатів навчання учнів запропоновані R. Palloff та K. Pratt [1; 2], а також V. Smith та C. Brame [3]. Зокрема дослідники звернулися до аспектів спільного оцінювання. Таке оцінювання, на думку вчених, допомагає учням досягти вищого рівня засвоєння знань, переходячи від незалежності до взаємозалежності, таким чином, зміцнюючи основу спільного онлайн навчання.

Розглянемо механізм послідовності дій щодо спільного оцінювання навчальних завдань через поширення робіт від учня – до учня. Так, після завершення спільної навчальної діяльності учитель просить учнів здійснити самооцінювання власного внеску у виконання навчального завдання, а також оцінити роботу однокласників, які виконували такі ж завдання. У цьому контексті вчитель повинен визначитись, що оцінювати, як оцінювати і як реагувати на будь-який оцінювальний матеріал, зібраний за допомогою рефлексивних матеріалів, наданих учнями. Зрештою, саме вчитель несе відповідальність за виставлення остаточної оцінки з предмета і щодо подальшої роботи з тими, хто не встигає. Для цього було розроблено інструментарій керівництва самооцінюванням учнів: наскільки вправно я брав участь у виконанні завдань своєї групи; чи був я командним гравцем; чи зробив я значний внесок; чи поділився своєю частиною навчального навантаження; наскільки комфортно почуваюся під час групової роботи; чи було мені зручно висловлювати будь-які проблеми чи занепокоєння; чи забезпечував я змістовий зворотний зв'язок іншим членам групи; як я ставлюсь до спільної роботи, виконаної моєю групою; наскільки добре процес співпраці сприяв досягненню моїх навчальних цілей і завдань із цього предмета [1].

Після цього учні оцінюють себе та своїх однокласників, і це є ключовим елементом такого підходу, на який учителям необхідно звертати увагу, оскільки після цього вони мають провести власне оцінювання робіт. Після такого оцінювання учитель виставляє дві оцінки за завдання: одну групову, а іншу – індивідуальну, для кожного учня. Зауважимо, що групові завдання, і особливо оцінювання цих завдань, може бути складнішим в онлайн середовищі, а встановлення керівних принципів співпраці та спільного оцінювання може допомогти в цьому.

Такий підхід передбачає, що учні беруть участь в оцінюванні своїх робіт, порівнюють їх з роботами інших учнів та обговорюють результати. Такий підхід дає змогу залучити учнів до навчального процесу, підвищити їхню мотивацію та самооцінку, а також допомагає вчителю краще зрозуміти потреби та здібності кожного учня.

Зазначимо, що процеси співпраці сприяють розвитку ініціативи з боку тих, хто навчається, а також креативності та навичок критичного мислення. Співпраця також дає змогу вести змістовий діалог, який, безумовно, є критично важливим для дискусійних аспектів онлайн-предмета. Навчаючись разом у групі, учні мають можливість розширити та поглибити свій навчальний досвід, випробувати нові ідеї, поділившись ними з групою, а також отримати критичний та конструктивний зворотний зв'язок. Ймовірність успішного досягнення навчальних цілей та позитивних результатів з предмета зростає завдяки спільній роботі [4].

Важливим у контексті онлайн оцінювання є використання механізму рецензування (з метою критики) та експертного оцінювання (критика й запропонована оцінка). Зауважимо, що часто під час очних занять обмеженість у часі може перешкоджати ефективному використанню такого виду взаємооцінювання. Однак в асинхронному онлайн середовищі завдання можуть бути розміщені для ознайомлення та виконання іншими учнями [5]. Відповідно до такого підходу, учні можуть бути об'єднані у великі групи як партнери для рецензування, або входити в невеликі групи для виконання навчального завдання.

Зауважимо, що для експертного оцінювання та самооцінювання активно використовують вебсайти і програмні засоби, розроблені для цієї мети. Одним із таких сайтів є «Calibrated Peer Review» [6]. Це вебінструмент онлайн навчання, що уможливує виконання завдань з будь-якого предмета та будь-якого розміру класу, навіть у великих класах з обмеженими навчальними ресурсами. Вебресурс пропонує вчителям створення власних письмових завдань або використання наявних навчальних завдань. Не дивлячись на те, що додаток англomовний, він підходить для використання як у середній, так і в старшій школі.

Серед інших вебсайтів і програмних засобів для експертного оцінювання та самооцінювання в закладах загальної середньої освіти застосовуються:

1. Edmodo – це вебсайт та додаток для управління класом, який дає змогу вчителям створювати завдання та ділитися матеріалами з учнями, а також проводити самооцінювання.
2. Kahoot – це інтерактивна платформа для створення квізів та інших ігрових завдань, котрі можуть бути використані для експертного та самооцінювання в класі.
3. Moodle – це веб-платформа з відкритим кодом, що дає змогу створювати онлайн-курси та модулі для навчання, включаючи самооцінювання та оцінювання завдань.
4. Google Classroom – це веб-сервіс, що уможливує створювати, відстежувати та оцінювати завдання, а також спілкуватися з учнями в режимі реального часу.
5. Socrative – це програма для проведення опитувань та інших інтерактивних завдань, що можуть бути використані для експертного та самооцінювання в класі.

Ключовою особливістю окреслених додатків є використання вже створених навчальних завдань для онлайн оцінювання, або створення власних завдань і критеріїв для експертного оцінювання та самооцінювання. Зауважимо, що первинне використання вебсайтів чи інструментів потребує певного часу для налаштування, однак це значно спрощує завдання експертного оцінювання, а також забезпечує об'єктивне оцінювання. Зазначимо: якщо вебсайт або інструмент не використовується, то учням, як стверджують М. Palloff та К. Pratt [1, 2], надаються рекомендації (табл. 1) щодо проведення експертного оцінювання.

Таблиця 1

Форма рекомендацій учням для онлайн рецензування

Критерії	Сторони			
	Слабкі	Задовільні	Сильні	Коментар
<i>Ясність.</i> Письмо чітке, значення інформації доноситься до читача.				
<i>Фактичні дані.</i> Наявні підтверджуючі посилання на дослідження та цитати.				
<i>Структура.</i> Документ добре підготовлений, ідеї переходять одна в одну. Підзаголовки застосовуються грамотно.				
<i>Механіка та стиль посилань (APA).</i> Містить мало або зовсім не містить граматичних і механічних помилок; правильно відформатований.				
<i>Ефективність.</i> Загальний результат є ефективним і переконливим, а також демонструє майстерне володіння темою.				

Для ефективного використання форм зворотного зв'язку під час експертного оцінювання вчитель може надати зразок роботи, що була оцінена за допомогою цієї форми. Учням також надається можливість потренуватися у зворотному зв'язку з учителем щодо того, наскільки добре вони впораються з рецензуванням. Найголовнішим в онлайн оцінюванні є те, щоб учні отримують чітку інформацію про очікування щодо виконання навчального завдання та процесу експертного оцінювання, а також про ефективні способи здійснення спільного оцінювання через поширення робіт від учня – до учня.

Крім того, спільне оцінювання навчальних завдань під час онлайн навчання може сприяти зменшенню кількості недостовірних оцінок та підвищенню надійності оцінювання. Це можна досягти шляхом використання різних методів оцінювання, включаючи тестування, завдання з відкритою відповіддю та письмові роботи, порівняння результатів, отриманих від учнів, які працюють над однаковим завданням. Отже, можна зробити висновок, що принцип спільного оцінювання навчальних завдань під час онлайн навчання є актуальним та важливим для створення більш сприятливого навчального середовища, забезпечення якісного оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів загальної середньої освіти.

Список використаних джерел:

1. Palloff R. M., & Pratt K. Building Online Learning Communities : Effective Strategies for the Virtual Classroom. San Francisco : Jossey-Bass. 2007.
2. Palloff R. M. & Pratt K. Lessons from the Virtual Classroom (2nd Ed). San Francisco, CA: Jossey-Bass. 2013.
3. Smith B., & Brame C. Blended and online learning. Vanderbilt University. 2020.
4. Brookfield, S. D. Becoming a Critically Reflective Teacher. San Francisco : Jossey-Bass. 1995.
5. Michigan State University. Pedagogy and Techniques. 2005. Retrieved on December 23. 2007. URL: <http://teachvu.vu.msu.edu/public/pedagogy/assessment/index.php>.
6. Calibrated Peer Review. Web-based writing and peer review. 2022. URL: <http://cpr.molsci.ucla.edu/Home>.
7. Palloff R. & Pratt K. Assessing the Online Learner : resources and strategies for faculty. Jossey-Bass. A Wiley Imprint. 2009.